

Сима Ћирковић

([Осијек, 29. јануар 1929](#) — [Београд, 14. новембар 2009^{\[1\]}](#)),

...је био [српски историчар](#) и академик [Српске академије наука и уметности](#).

Био је један од највећих познавалаца [српског средњег века](#). Објавио је велики број радова и [монографија](#) од којих су најзначајније *Историја средњовековне босанске државе* и *Срби у средњем веку*.

Основну школу учио је у [Сомбору](#), гимназију у [Београду](#) (1941 — 1944) и Сомбору (1945 — 1948), Историјску групу наука студирао је на [Филозофском факултету Универзитета у Београду](#) (1948 — 1952). По дипломирању краће време је службовао у [Државној архиви](#) у [Зрењанину](#) и [Народној библиотеци](#) у Београду да би 1955. добио место [асистента](#) у [Историјском институту у Београду](#). На Филозофском факултету је 1957. одбранио докторску дисертацију *Херцег Стефан Вукчић и његово доба* (објављено као књига 1964. године). Недуго затим је изабран за асистента а потом [доцента](#) на катедри за историју народа [Југославије](#) у средњем веку на Филозофском факултету у Београду (1957). Од тада је до пензионисања 1994. радио на Факултету, од 1963. као ванредни, од 1968. као редовни [професор](#). Био је продекан (1964 — 1966) и [декан](#) Филозофског факултета у Београду (1974 — 1975).

Изабран је 1972. за дописног а 1981. за редовног члана [Српске академије наука и уметности](#). У САНУ је вршио дужност заменика секретара те секретара Одељења историјских наука, а затим је био и генерални секретар Академије и члан председништва.^[2] Генерални секретар САНУ био је у периоду између 1981. и 1985. године. Постао је члан и других академија: [ЈАЗУ](#), [ЦАНУ](#), [ВАНУ](#), [АНУБиХ](#), [Académie européenne d'histoire](#) у [Бриселу](#).

Основна област истраживања Симе Ћирковића је [средњовековна историја](#) јужнословенских народа а карактерише их тематска разноврсност, методолошка иновација, критичност и тежња ка синтези. Изворну подлогу је ширио истраживањима у архивима [Дубровника](#), [Венеције](#), [Хиландара](#) и [Будимпеште](#). Објавио је велики

број студија о којим податке пружају библиографије. Тридесет студија о општијим темама сабрано је у књизи *Работници, војници, духовници, друштва средњовековног Балкана* објављеној у Београду [1997](#). године.

Упоредо са већ поменутом дисертацијом изашла је књига [Историја средњовековне босанске државе](#) у Београду [1964](#). године. Са групом аутора учествовао је у писању [Историје Црне Горе](#), књ. II, том 1-2 ([1970](#)). Са [Иваном Божићем](#), [Милорадом Екмечићем](#) и [Владимиром Дедијером](#) објавио је књигу: *Историја Југославије* (Београд [1972](#), на [енглеском језику Њујорк 1974](#), на [кинеском Пекинг 1984](#)). Био је уредник прве књиге [Историја српског народа](#) (Београд, [1981](#)). Књига *Срби у средњем веку* првобитно је објављена на [италијанском \(Милано 1992, 1994\)](#), преведена је на [француски \(Париз 1992\)](#) и [руски \(Москва 1996\)](#), код нас је објављена [1995](#). и [1997](#). године. Учествовао је и у неким европским делима, написао преглед средњовековне прошлости Западних и Јужних Словена. (*Gli Slavi occidentali e meridionali e l' area balcanica*) за трећи том *Il Medioevo, Storia d'Europa* ([Торино 1995](#)).

Ћирковић је сарађивао у већем броју монографија о манастирима ([Студеница](#), [Пећка патријаршија](#), [Есфигмен](#)) и градовима ([Бар](#), [Будва](#), [Голубац](#), [Пријепоље](#), [Смедерево](#), [Сремска Митровица](#), [Сомбор](#), [Шабац](#)). У дужем периоду се бавио изворима: приредио је српске повеље [Лавре светог Атанасија](#) (Париз, [1982](#)) и српске повеље [манастира светог Пантелејмона](#) (Париз, 1982) за едицију *Archives de l' Athos*. Превео је и коментарисао одломке из дела [Нићифора Григоре](#) и [Јована Кантакузина](#) до 1341. године у књизи *VI Византијских извора* (са [Божидаром Ферјанчићем](#)), идентификовао је и коментарисао изворе [Мавра Орбина](#) ([1968](#)), превео и коментарисао изворе о Косовској бици ([1989](#)). Учествовао је у приређивањима дела старијих историчара ([С. Новаковића](#), [М. Динића](#), [Љ. Стојановића](#)). У новије време бави се историјом српске историографије. Написао је велики број одредница у [Енциклопедији српске историографије](#) и *Лексикону српског средњег века*.

У најновија историографска дела академика Ћирковића спада књига *The Serbs* („Срби“, Лондон 2004) објављена у библиотеци *The Peoples of Europe* („Народи Европе“) британске издавачке куће *The Blackwell Publishing*.

Дело, које на луцидан и ерудитиван начин обрађује српску историју од досељавања Словена до краја 20. века, појавило се и у издању на српском језику 2005. и то у идентичној опреми као претходно енглеско издање. Поред тога, Завод за уџбенике и настава средства је објавио прву стручну монографију посвећену најмоћнијем средњовековном владару Србије *Стефан Душан, краљ и цар* (Београд 2005) коју су заједничким радом написали академик Ћирковић и његов дугогодишњи пријатељ и сарадник, покојни [Божидар Ферјанчић](#). Монографија [о цару Душану](#) биће ускоро реиздата са потпуним критичким апаратом у издању [Византолошког института САНУ](#).

Сима Ћирковић је добио најбоље критике од већине модерних критичких историчара, прву похвалу добивши од хрватске историчарке [Наде Клаић](#). Између осталог, западни историчари сматрају да је Сима Ћирковић један од ретких југословенских историчара који је ослободио своје дело од могућих националистичких утицаја и објективно сагледао историјску науку. У светској историографији, он се сматра ауторитетом за историју средњовековне Босне.^[3]

Сима Ћирковић је за свој рад добио бројне награде и признања, међу којима су и: [Просветина награда](#) 1972, [Седмојулска награда](#) СР Србије 1982, [Октобарска награда града Београда](#) 1987, [Орден рада са црвеном звездом](#) 1988, [Награда града Београда](#) 2006, те медаља [Константин Јиречек](#) Немачког друштва за југоисточну Европу.^[2]